

Kaj li mislita o njem prijatelja Ciril in Ivan, ko se spominjata onega pogovora v hôtelu „Wien“ o „beraški šolmašterci, ki niti lepa ni“?! —

Ah, čuden je ta svet! —

„Narodnjaku“.

Oh, mičejo dekle, me tvoje oči,
A ker si vboga Slovenka,
Pustim te, čeprav mi srce krvavi,
Bogata mi tujka bo ženka.

Jezika slovenskega že se uči,
In znala ga bo do poroke...
„Dà, dà, do poroke, potem poskrbi,
Da tvoje potujči otroke“!

Márica II.

Naši posli.

Spisala Danica.

Da, da, v starih, dobrih časih je bilo drugače. Moja stara mati je imela jedino deklo od poroke do smrti. Takrat se je še dobilo zvestih, pridnih deklet. A dan danes? Moj Bog! Niso več tako vztrajne, pridne, ne več tako navezane na obitelj, kakor nekdanj. Vse so preveč samosvoje; želé si le vedne izpremembe itd. Tako toži dandanes malone vsaka gospodinja. In prav imajo. Posli so se res izpremenili. Ali se pa morda nismo izpremenile tudi me? Ali imamo pravico odvaljati vso krivdo samo na posle?

Res je pač, da so bili posli v starih „dobrih“ časih bolj navezani na obitelj. Toda zakaj? Razmerje mej gospodinjjo in služkinjo je bilo tedaj tudi čisto drugače, nego dan danes. Dekla se je smatrala za nekakovo pomagalko, prijateljico v hiši. Otroci so jo morali spoštovati, ljubiti. Ravnalo se je lepo — bolj po domače ž njo. Lahko ji je bilo vztrajati v službi, kjer si ji je dobro godilo, kjer so ji vračali njen trud z ljubeznijo, kjer so jo vpoštevali kakor človeka med ljudmi. — Kaj pa dan danes? „Madame“ je navadno veliko preuzvišena, da bi izpregovorila prijazno besedo s svojo služkinjo. Ona ji samo zapoveduje, dekla naj pa uboga in — dela. Dela naj z zatajevanjem same sebe, trudi naj se od rane zore do pozne noči za druge, ki uživajo udobnosti njenega delovanja. Za one, ki mislijo, da so storili popolnem svojo dolžnost, če so ji izplačali točno koncem meseca njeno skromno plačo, a od kojih ne sliši nikdar nobene prijazne, pohvalne besede v spodbujajo, pač pa grajanja in očitanja, če kaj ni izvršila strogo po ukazih. Vrh tega se vedejo dostikrat še otroci razuzdano in arogantno proti njej in to navadno v najboljših hišah najhuje. Go-

spoda pa se čutijo kakor kaka vzvišena bitja proti tem proletarkam, ki naj bodo še hvaležne za vse dobrote (?) ki jih uživajo v hiši. Nikdar pa ne pride „madami“ na um, da bi se prijazno zgovarjala s svojo deklo, da bi ji prijazno ukazovala, da bi se kaj pobrigala za njene skrbi in težnje. Saj posel itak ne sme imeti nikakoršnega čustvovanja. On naj le dela, zato je na svetu!

Čisto naravno je torej, da se posel v taki hiši ne more vdomaćiti, da se ne more čutiti navezanega na obitelj, ki ga komaj vpošteva za človeka. Ali se moremo potem sploh še čuditi, če ima svojo službo le za prehod do boljše službe, ali, kar je vendar želja vsakega nepokvarjenega dekleta — do lastnega gospodinjstva? Vprašam tedaj še enkrat, ali se moremo čuditi, če ji je blagor gospode deveta briga, če skuša izkoriščati službo le za svoj prid in če se zabavlja v prostih urah na način primeren njeni zapuščenosti?

Na oliko svojih služkinj imajo gospodinje velik upliv. Gospodinja naj jim posveti v časih tudi kako urico, da jih prijazno opominja, svari. Samo da ne postane ž njimi intimna, kajti škodilo bi njenemu ugledu. Pravo pot zamore tu pokazati le takt. Preskrbeti je treba svojim poslom tudi dobrega berila. Saj imamo že precej obilno ljudsko književnost. Na primer knjige Mohorjeve družbe naj bi ne manjkale v nobeni slovenski hiši. Tudi „Slovanska knjižica“ je v ta namen prav primerna, ker ima priproste, lahko umljive pripovedke v pripostem jeziku. O poslu samem ne moremo zahtevati, da naj si kupi knjig. Saj mu pičla plača zadostuje jedva za obleko. A za stare dni si želi vsakdo kaj prihraniti. Dolžnost službodajalca je tedaj, da si preskrbi primerno knjižnico, koja naj bode poslom v razpolaganje. Z branjem dobrih knjig se jim širi obzorje, blaži se jim srce in tudi njihovo mišljenje se spravi v drugi višji tir. Z eno besedo, pospeši se njihova omika, kako se pa treba vesti v obče se služkinjo, bode vsaka čuteča, pravična iz razsodna gospodinja sama znala. Pomisli vendar, cenjena citateljica, da so i posli ljudje s čutečim srcem. Saj je njihova usoda uže tako dosti bridka, da so prisiljeni službovati, ko je vendar vsemogočni stvarnik človeka slobodnega ustvaril. Vendar ni naša zasluga, da smo rojeni v boljših, srečnejših razmerah, kakor i one niso krive, da je bila njih majka uboga proletarka, kaj pa če bi bila stala naša zibelj v borni koči, iz koje se rekrutirajo posli? Ali če bi nas danes pahnila bridka usoda v nesrečo, da bi morale jesti grenki poselski kruh? Oh, koliko bi nas stalo to solza? Vedno si predočujmo, da narava sama ni določila nobenega v službovanje. V rojstvu smo si vsi jednaki. Naša sveta dolžnost je tedaj, da svojim podložnikom ne damo čutiti njihove podložnosti. Posebno pa opozarjam tu matere, da branijo svojim otrokom, če se grdo in brezsrčno vedejo sé služabniki. Učimo svojo deco, da bode videla v vsakem človeku božjo podobo, koji gre vsa čast človeška, in naj bode tudi reven posel.

